

Вареник Вікторія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування
Університету імені Альфреда Нобеля

Корніленко Юлія Юріївна

магістрантка
Університету імені Альфреда Нобеля

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ВИДАВНИЧОЇ ГАЛУЗІ

Обґрунтовано необхідність управління прибутком підприємства. Проведено оцінку формування та ефективності використання прибутку ТОВ «Папір Інвест». Виокремлено шляхи підвищення прибутковості і рентабельності підприємства. Визначено резерви збільшення прибутку на підприємстві

Ключові слова: прибуток, управління, управління прибутком, прибутковість, ефективність, аналіз, резерви, фактори впливу.

Постановка проблеми. Прибуток є одним з головніших завдань підприємства, найважливішою фінансовою категорією. Прибуток відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва та є основним критерієм оцінки ефективності діяльності підприємства. Прибуток виступає основним джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємства на мікрорівні та є джерелом формування бюджетних ресурсів держави. Серед основних завдань щодо управління прибутку підприємства є досягнення та подальше забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Для ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання потрібно постійно здійснювати аналіз показників оцінки поточного стану підприємства та оцінювати прибутковість. Необхідним також є постійна оцінка факторів впливу на прибуток підприємства.

Враховуючи вищевикладене, вирішення проблеми удосконалення процесу управління прибутком підприємства та обґрунтування підходів до його формування та використання.

Постановка завдання. Для вирішення окресленого кола питань на основі узагальнення світового наукового та практичного досвіду щодо процесу управління прибутком підприємства проведемо факторний аналіз прибутку підприємства, виокремимо шляхи підвищення прибутковості і рентабельності підприємства та визначим резерви збільшення прибутку підприємства видавничої галузі на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансові результати підприємства визначають ефективність фінансово-господарської діяльності, їх конкурентоспроможність та місце на ринку. Коли підприємство створюється основною метою його діяльності є отримання прибутку (позитивного фінансового результату), що дозволяє ефективно розвиватись; забезпечувати інтереси власників, менеджерів, працівників, контролюючих органів та контрагентів.

Традиційно вважається, що прибуток це різниця між доходами, які були виручені в результаті продажу продукції, і фінансовими витратами, пов'язаними з виробництвом товару. Даний показник вважається одним із найбільш важливих в економіці, адже прибуток – це основне внутрішнє джерело формування фінансових ресурсів підприємства, які створюють умови для його розвитку [4]. Найголовнішим елементом фінансової політики підприємства є управління прибутком підприємства. Ефективно розроблена система управління прибутком дозволить скоротити потреби підприємства в капіталі, прискорить оборотність коштів, буде сприяти розширенню масштабів виробництва.

Метою управління прибутком підприємства є забезпечення його оптимального розміру за визначених (умовно стабільних) умов здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства у контексті збільшення його ефективності, результативності та конкурентоспроможності.

Об'єктом менеджменту прибутку є фінансово-господарська діяльність підприємства. Основними суб'єктами, а саме користувачами інформації щодо прибутку підприємства є інвестори, власники, менеджери, працівники та контрагенти підприємства.

Для ефективного управління прибутком підприємства необхідним є проведення аналізу складових та динаміки прибутку підприємства. Проведемо аналіз показників фінансово-економічних результатів діяльності ТОВ «Папір Інвест» за 2015-2017 рр. Результати аналізу представлено у табл. 1.

Результати табл. 1 показують, що чистий дохід від реалізації товарів у 2017 році в порівнянні з 2015 роком зменшився на 191932 тис. грн. (або 61,1%), що свідчить про неефективно налагоджену систему реалізації товарів. Також, слід відмітити негативну динаміку зменшення обсягів чистого доходу у 2017 в порівнянні з 2017 рр. на 120004 тис. грн. (або 49,6%).

Собівартість реалізованого товару ТОВ «Папір Інвест» у 2017 р. також зменшилась на 180886 тис. грн. (або 60,5%) в порівнянні з 2015 р. і на 123019 тис. грн в порівнянні з 2016 р. (або

Динаміка показників фінансово-економічних результатів діяльності
ТОВ «Папір Інвест» у 2015-2017 рр.

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення (+,-) 2017р. до		Темп приросту, % 2017р. до	
				2015	2016	2015	2016
Чистий дохід від реалізації товарів, тис. грн.	314055	242127	122123	-191932	-120004	-61,1	-49,6
Собівартість товарів, тис. грн.	298809	240942	117923	-180886	-123019	-60,5	-51,1
Валовий прибуток, тис. грн.	15246	1185	4200	-11046	3015	-72,5	254,4
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	3695	-1919	-2965	-6660	-1046	-180,2	54,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	5453	550	-805	-6258	-1355	-114,8	-246,4
Чистий прибуток	4618	70	-805	-5423	-875	-117,4	-1250,0
Витрати на операційну діяльність, тис. грн.	210286	146315	97403	-112883	-48912	-53,7	-33,4

51,1%), що зумовлено зменшенням обсягів діяльності підприємства, і збільшенням витрат, що впливають на формування цього показника.

Валовий прибуток підприємства у 2017 р. в порівнянні з 2015 р. зменшився на 11046 тис. грн. (або 72,5%) та у 2017 р. склав 4200 тис. грн. Якщо порівнювати зміну валового прибутку у 2017 р. у порівнянні з 2016 р., то він збільшився на 3015 тис. грн. (або 254,4%). Саме зменшення валового прибутку мало значний вплив на зменшення чистого прибутку.

Фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ «Папір Інвест» був збитковим у 2016-2017 рр. Так, у 2017 р. розмір збитку від операційної діяльності становив 2965 тис. грн. проти збитку у розмірі 1919 тис. грн. у 2016 р. На рис. 1 представимо графічно динаміку чистого прибутку підприємства ТОВ «Папір Інвест» у 2015-2017 рр.

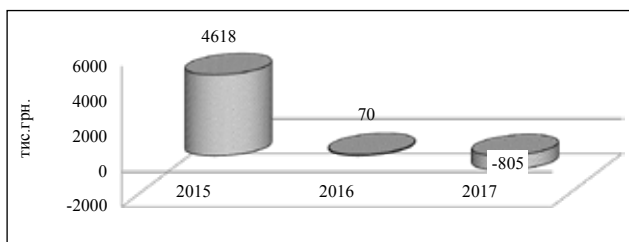

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Папір Інвест» у 2015-2017 рр.

У 2017 р. підприємство отримало збиток у розмірі 805 тис. грн. Відмітимо, що у 2015-2016 рр. діяльність підприємства була прибутковою та величина чистого прибутку становила 4618 тис. грн. у 2015 р. та 70 тис. грн. у 2016 р.

ТОВ «Папір Інвест» зменшило свої витрати на операційну діяльність у 2017 р. в порівнянні з 2015 р. на 112883 тис. грн. (або 53,7%) і на 48912 у 2017 р. в порівнянні з 2016 р. (або 33,4%), на що вплинуло зменшення попиту покупців на основний товар підприємства, зменшення обсягів його реалізації у минулі роки.

Проаналізуємо за рахунок яких факторів відбувається зміни прибутку і які фактори впливають найсильніше на прибуток ТОВ «Папір

Інвест» у 2015-2017 рр., використовуючи дані Звіту про фінансові результати. У цьому випадку вплив факторів на прибуток підприємства можна подати у формулі (1) [7]:

$$\text{ЧП} = \text{ДР} + \text{ДІ} - \text{С} - \text{ВУ} - \text{ВЗ} - \text{ВФ} - \text{ПП} \quad (1)$$

Величина виручки від реалізації залежить від таких факторів, як ціна реалізованих товарів, асортимент товарів та кількість їх реалізації. Ця залежність визначається за формулою (2) [7]:

$$\text{ДР} = \text{О} \cdot \text{НП} \cdot \text{Ц}, \quad (2)$$

де О – обсяг реалізації;

НП – номенклатура видів товарів;

Ц – ціна одиниці товарів.

Факторну модель собівартості реалізованих товарів можна подати за допомогою формули (3) [7]:

$$\text{С} = \text{НП} \cdot \text{О} \cdot \text{З}_{\text{змн}}, \quad (3)$$

де $\text{З}_{\text{змн}}$ – змінні витрати на одиницю вироблених товарів.

Визначимо вплив факторів на зміну доходу від реалізації. З табл. 1 можна визначити, що дохід від реалізації у 2017 р. був на 191932 тис. грн. меншим, ніж у 2015-му, або на 61,1%. Це зменшення є наслідком впливу двох факторів: ціни реалізації та обсягу реалізованих товарів. Розрахувати величину впливу кожного з них можна у такий спосіб:

$$\begin{aligned} \Delta \text{ДР}_{\text{Ц}} &= \text{ДР}_{2017} - \text{ДР}_{2015} : 1,094 = \\ &= 122123 - 242127 : 1,094 = 10493 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Delta \text{ДР}_{\text{О}} &= \text{ДР}_{2017} : 1,094 - \text{ДР}_{2015} = \\ &= 122123 : 1,094 - 242127 = -130497 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

Таким чином зростання цін сприяло збільшенню виручки від реалізації на підприємстві на 10493 тис. грн, а зменшення обсягу випуску – зменшенню на 130497 тис. грн.

Прослідкуємо вплив факторів на зміну собівартості реалізованих товарів. З табл. 1 можна визначити, що собівартість у 2017 р. становила 117923 тис. грн., а у 2015 р. 298809 тис. грн, що на 180886 тис. грн або 60,5% менше.

$$\begin{aligned} \Delta \text{С}_{\text{Ц}} &= \text{С}_{2017} - \text{С}_{2015} : 1,094 = \\ &= 117923 - 298809 : 1,094 = 10132 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Delta \text{С}_{\text{О}} &= \text{С}_{2017} - \text{С}_{2015} - \Delta \text{С}_{\text{Ц}} = \\ &= 117923 - 240942 - 10132 = -133151 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

Таким чином, за рахунок зміни ціни собівартості виросла на 10132 тис. грн., а за рахунок зміни обсягу випуску – зменшилась на 133151 тис. грн.

Як показують розрахунки, ціна реалізації впливає на чистий прибуток у складі двох факторів – собівартості та доходу від реалізації. При цьому вплив у складі собівартості зменшує прибуток, а у складі доходу від реалізації – збільшує. З огляду на це, загальний вплив ціни реалізації на чистий прибуток можна розрахувати у такий спосіб:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ЧП}_{\text{ц}} &= \Delta\text{ДР}_{\text{ц}} - \Delta\text{С}_{\text{ц}} = \\ &= 10493 - 10132 = 361 \text{ тис. грн.}\end{aligned}$$

За рахунок збільшення ціни чистий прибуток підприємства виріс на 361 тис. грн.

Визначаючи вплив на прибуток витрат на управління, витрат на збут та фінансових витрат, треба пам'ятати, що це фактори зворотного впливу, тобто у формули треба підставляти знак мінус:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ЧП}_{\text{в}} &= (\text{ВУ}_{2017} + \text{ВЗ}_{2017} + \text{ВФ}_{2017}) - \\ &\quad - (\text{ВУ}_{2015} + \text{ВЗ}_{2015} + \text{ВФ}_{2015}) \quad (4) \\ \Delta\text{ЧП}_{\text{в}} &= (9522+135+5782) - \\ &\quad - (11042+208+3552) = 637 \text{ тис. грн.}\end{aligned}$$

Отже, збільшення цих витрат у 2017 р., порівняно з 2015-м, призвело до зменшення прибутку на суму 637 тис. грн.

Обчислити вплив величини інших доходів на зміну чистого прибутку можна за такою формулою:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ЧП}_{\text{д}} &= \text{ДІ}_{2017} - \text{ДІ}_{2015} = \\ &= 10434 - 14167 = -3733 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Як бачимо, за рахунок зменшення суми інших доходів чистий прибуток зменшився на 3733 тис. грн.

Вплив податку на прибуток розраховують за формулою:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ЧП}_{\text{п}} &= - (\text{ПП}_{2017} - \text{ПП}_{2015}) = \\ &= - (480 - 0) = -480 \text{ тис. грн.}\end{aligned}$$

Це означає, що зменшення величини податку на прибуток сприяло зменшенню прибутку на суму 480 тис. грн.

Зменшення прибутку виникло за рахунок підвищення ціни, зменшення обсягу реалізації, інших доходів. А збільшення витрат на управління, на збут та фінансових витрат можна вважати резервами подальшого збільшення чистого прибутку.

Для підвищення рівня прибутковості ТОВ «Папір Інвест» запропоновано виділити ефективні шляхи підвищення прибутковості і рентабельності підприємства:

1) Складання плану прибутку. Правильно розроблений план прибутку, дасть змогу визначити обсяг платежів у державний бюджет і суму прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства з метою створення фінансової бази для розвитку діяльності, необхідних витрат на розвиток соціальної сфери, матеріального заохочення працівників.

2) Виготовлення якісної продукції (товарів, робіт, послуг), адже величина прибутку в основному залежить від попиту на продукцію, товари, роботи, послуги.

3) Нові можливості збільшення прибутку, так звані резерви зростання. Адже постійний пошук невикористаних можливостей збільшення прибутку забезпечить його зростання.

4) Підтримання ділової репутації. Величина прибутку і підвищення рентабельності підприємства залежить від високої ділової репутації. Вчасне розрахування з постачальниками, якість та швидкість наданих товарів і послуг, прийнята ціна – основні її показники.

Для того щоб постійно забезпечувати зростання прибутковості, необхідно шукати невикористані можливості її збільшення, тобто резерви зростання прибутку. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва і реалізації продукції [6]. Визначення резервів збільшення прибутковості базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів щодо їх мобілізації. У процесі виявлення резервів виділяють три етапи [5]:

1) Аналітичний етап – виявлення і кількісна оцінка резервів.

2) Організаційний етап – розробка комплексу інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечувати використання виявлених резервів.

3) Функціональний етап – практична реалізація заходів та контроль за їх виконанням.

Резерви підвищення прибутку можуть бути отримані в наступних випадках:

– при збільшенні обсягів випуску та реалізації продукції;

– за рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;

– при впровадженні досягнень науково-технічного прогресу;

– за рахунок підвищення якості продукції, що реалізується [2].

Розглянемо ці напрямки.

1) Резерв підвищення прибутку за рахунок збільшення обсягів випуску та реалізації продукції.

2) Наступним напрямком забезпечення резервів підвищення прибутку є зменшення витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Для пошуку та визначення шляхів зниження собівартості продукції аналізують звітні дані калькуляцій витрат на виробництво і реалізацію продукції, використовуючи метод порівняння фактичного рівня витрат з прогресивними науково обґрунтованими нормами і нормативами за видами витрат, нормативами використання виробничих потужностей, обладнання, нормами непрямих матеріальних витрат, капітальних вкладень тощо, які отримані в результаті здійснення організаційно-технічних заходів. При цьому необхідно врахувати, що існує кілька напрямків визначення збільшення прибутку у зв'язку з виявленням резервів зниження собівартості.

Першим напрямком є зменшення прямих матеріальних витрат. Другим напрямком є економія коштів на оплату праці за рахунок впровадження інновацій (зниження трудомісткості). Третім напрямком формування резерву збільшення прибутку є зниження умовно-постійних витрат, що можливо при збільшенні обсягів виробництва.

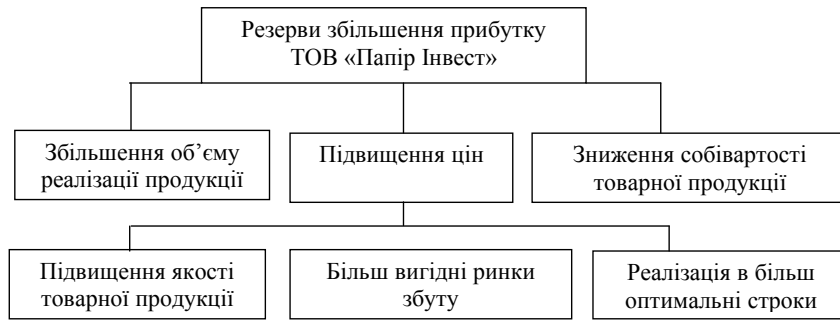

Рис. 2. Резерви збільшення прибутку на ТОВ «Папір Інвест»

Однак необхідно відзначити, що для українських сільськогосподарських підприємств подібні методи найбільш складні у використанні, так як для впровадження інноваційних технологій вони не мають ні достатньої кількості власних коштів, ні фінансових інвестицій ззовні, ні належної підтримки з боку держави.

3) Наступним напрямком виявлення резерву підвищення прибутку є підвищення якості продукції.

Однак приведений перелік методів утворення резервів для збільшення прибутку підприємств, які є невід'ємною складовою для підвищення прибутковості їх діяльності, можна віднести до традиційних. На сьогоднішній день існують нові методи, основані на тому, що під підвищенням прибутковості підприємств мається на увазі збільшення вартості його капіталу, чого прибуток може і не забезпечувати.

Основними джерелами резервів збільшення суми прибутку ТОВ «Папір Інвест» є збільшення обсягу реалізації продукції, зниження її собівартості, підвищення якості товарної продукції, реалізації її на більш вигідних ринках збуту і т.д. (рис. 2).

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Прибуток є основною рушійною силою ринкової

економіки, головним спонукальним мотивом діяльності підприємства. Вагома роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників та персоналу визначають необхідність ефективного і неперервного управління ним. Менеджмент прибутку представляє процес вироблення та прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання. Для того, щоб ефективно управляти прибутком підприємства необхідно враховувати безліч факторів, які безпосередньо залежать від діяльності суб'єкта господарювання (обґрунтованість прийнятих управлінських рішень, наявність внутрішніх можливостей та раціональність їх використання), так і від ряду зовнішніх факторів (податкова політика держави, інвестиційний клімат, реформи банківської системи та інші). Крім того, правильне і точне виявлення резервів зростання прибутку необхідне для його планування на перспективний період. А завдяки складенню перспективних прогнозів прибутку, підприємства можуть ефективно планувати інвестиційну політику, а також витрати на різноманітні соціальні заходи і матеріальне стимулювання свого персоналу. Резерви зростання прибутку можуть серйозно впливати на розвиток ринкових відносин, а також ліквідацію кризових явищ, які нині притаманні нашій державі.

Література:

1. Бершадська І.І. Фактори та резерви підвищення прибутковості на підприємстві / І.І. Бершадська, І.В. Макалюк // Збірник наукових праць «Сучасні проблеми економіки і підприємництва», випуск № 19, 2017 року. – Режим доступу: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/96822/98400>
2. Гайбура Ю.А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення / Ю.А. Гайбура // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 14. Частина 2. – 2015. – С. 127–130.
3. Говорушко Т.А. Теоретичні аспекти сутності управління фінансово-економічними результатами діяльності підприємства / Т.А. Говорушко, М.І. Арич // Економічний аналіз: зб. наук. праць. ТНЕУ. – 2012. – Том 2. – № 11. – С. 117–121.
4. Добровольська О.В. Резерви підвищення прибутковості в умовах ринку / О.В. Добровольська, В.О. Терещенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, випуск № 13, 2015 року. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_13_45
5. Єпіфанова І.Ю. Фактори зростання прибутку підприємства / І.Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Молодий вчений, випуск № 7(34), 2016 року. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/7/12.pdf>
6. Фінансовий менеджмент [Текст]: навчальний посібник / За заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень [І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. – 427 с.

Вареник Вікторія Николаевна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних фінансів, учета і податкового обкладання
Університету імені Альфреда Нобеля

Корниленко Юлія Юрьевна

магістрантка
Університету імені Альфреда Нобеля

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ
ПРЕДПРИЯТИЙ ИЗДАТЕЛЬСКОЙ ОТРАСЛИ****Аннотация**

Обоснована необхідність управління прибутком підприємства. Проведена оцінка формування і ефективності використання прибутку ООО «Бумага Інвест». Виділені шляхи підвищення прибутковості і рентабельності підприємства. Определены резервы увеличения прибыли на предприятии.

Ключевые слова: прибыль, управление, управление прибылью, доходность, эффективность, анализ, резервы, факторы влияния.

Varenyk Victoriia Nikolaevna

Associate Professor, PhD in Economics,
Department of International Finance, Accounting and Taxation,
Alfred Nobel University

Kornilenko Yulia Yurievna

Master student
Alfred Nobel University

**IMPROVING THE PROFITABLE MANAGEMENT PROCESS
OF ENTERPRISE OF THE PUBLISHING SECTOR****Summary**

The necessity of enterprise profit management is substantiated. Evaluations of the formation and efficiency of use of profits of Paper Invest LLC are conducted. The ways of increase of enterprise profitability and efficiency are allocated. Reserves of increase in profit at the enterprise are defined.

Key words: profit, management, profit management, profitability, efficiency, analysis, reserves, influence factors.